

Politiets opgaver i relation til *forebyggelse* af fare indebærer undertiden, at politiet træffer foranstaltninger, som indebærer visse begrænsninger i borgernes bevægelsesfrihed, eller at politiet må foretage visse indgreb i borgernes integritet.

Politiets forebyggende indgreb består oftest i, at politiet rydder eller afspærker områder med henblik på at forebygge ordensforstyrrelser eller forebygge, at farlige situationer opstår.

Efter Politikkommissionens opfattelse er afspærring af områder og etablering af adgangskontrol til områder – uanset, at der typisk er tale om generelle foranstaltninger rettet mod en ubestemt kreds af borgere – i princippet indgreb over for borgerne. Kommissionen finder, at en lov om politiets virksomhed bør indeholde en særlig bestemmelse om sådanne forebyggende foranstaltninger, jf. § 4 i Politikkommissionens lovudkast. Bestemmelsen tilsigter alene at præcisere gældende ret.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 108-110.

5.1.2.3. Politiets opgave med at beskytte den offentlige orden og enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed indebærer bl.a., at politiet må søge at afværge fare for den offentlige orden eller enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, når en sådan fare foreligger.

Politiets *fareafværgende* opgaver i relation til orden og sikkerhed kan indebære, at politiet foretager forskellige indgreb over for borgerne. Politiets valg af indgrebsmiddel afhænger af en konkret vurdering af den enkelte situation. I praksis anvendes oftest udstedelse af påbud, legemsundersøgelse, fratagelse af genstande samt frihedsberøvelse.

Efter Politikkommissionens opfattelse bør der i en lov om politiets virksomhed tilvejebringes en udtrykkelig hjemmel til, at politiet uden for strafferetsplejen kan foretage indgreb med henblik på at afværge en konkret og nærliggende fare for den offentlige orden eller enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Kommissionen finder i den forbindelse, at der er behov for en mere generelt affattet hjemmel for politiets indgreb, idet fare for sikkerheden, freden og ordenen kan opstå i et utal af – mere eller mindre forudsigelige – situationer. Efter kommissionens opfattelse er det således næppe muligt i en lovbestemmelse at foretage en udtømmende og præcis opregning af de situationer, hvor det vil kunne være aktuelt at iværksætte sådanne indgreb.

Politikkommissionens forslag til en bestemmelse om politiets fareafværgende opgaver findes som § 5 i Politikkommissionens lovudkast og tilsigter alene at præ-

cisere gældende ret i de tilfælde, hvor retsplejelovens § 108 i dag danner grundlag for indgreb over for borgerne.

Politikkommission har overvejet, i hvilket omfang den foreslåede bestemmelse bør regulere, *hvilke indgreb* politiet kan benytte sig af.

Som anført ovenfor, anvender politiet i praksis oftest udstedelse af påbud, legemsbesigtigelse, undersøgelse af tøj og genstande i en persons besiddelse, fratagelse af genstande og frihedsberøvelse i forbindelse med afværge af fare for orden og sikkerhed. Kommissionen finder det naturligt, at der i bestemmelsen medtages en udtrykkelig hjemmel til disse indgreb, idet det efter kommissionens opfattelse ikke alene vil stemme bedst overens med legalitetsprincippet, men samtidig også vil give mulighed for at beskrive udtrykkelige og mere præcise retningslinier for politiets anvendelse af disse indgreb.

Politikkommissionen har særligt overvejet spørgsmålet om frihedsberøvelse i forbindelse med afværge af fare for orden og sikkerhed, herunder særligt forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. I det omfang der er tale om frihedsberøvelser i konventionens forstand, skal disse være forenelige med konventionens artikel 5, stk. 1.

Det følger bl.a. af artikel 5, stk. 1, at en frihedsberøvelse skal have hjemmel i national lovgivning, jf. formuleringen ”den ved lov foreskrevne fremgangsmåde” og ”lovlig”, og at national lovgivning skal være overholdt i den konkrete sag. Det er endvidere et krav, at den nationale lovgivning opfylder de kvalitative krav, der følger af konventionen, herunder kravet om, at retsreglerne skal være tilgængelige, at de skal være tilstrækkeligt klare og præcise, og at retstilstanden skal være forudsigelig. De nationale regler skal beskytte mod vilkårlige frihedsberøvelser.

Efter kommissionens opfattelse opfylder frihedsberøvelser, som foretages i overensstemmelse med retsplejelovens § 108 – henset til den måde, hvorpå bestemmelsen fortolkes og anvendes i teori og praksis – hjemmelskravet i konventionens artikel 5, stk. 1.

Konventionen stiller endvidere krav til formålet med frihedsberøvelsen. For at være forenelig med konventionen, skal en frihedsberøvelse varetage mindst ét af de formål, der er opregnet i artikel 5, stk. 1, litra a til f. Opregningen er udtømmende og skal efter Menneskerettighedsdomstolens praksis fortolkes indskrænkende.

De frihedsberøvelser, som politiet foretager i medfør af retsplejelovens § 108, vil efter kommissionens opfattelse kunne henføres til mindst én af de grunde, der er nævnt i artikel 5, stk. 1, litra a til f.